

KUNSTHØGSKOLEN I OSLO

OSLO NATIONAL ACADEMY OF THE ARTS

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

www.khioda.no
khioda@khio.no

Endre Tveitan

Videoinstallasjon – Bildet som installasjon

MFA

Kunstakademiet 2013

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

Videoinstallasjon - Bildet som installasjon

Videoinstallasjon. Tekst.

Jeg arbeider med videoinstallasjon og vil i denne teksten forsøke å beskrive noe av det som danner utgangspunktet for min kunsteriske praksis. Jeg vil også beskrive mitt seneste arbeid som ble vist ved Åpent akademi ved avslutningen av forrige semester. Dette vil jeg bruke som et eksempel på hva jeg nå arbeider videre med mot avgangsutstillingen.

Deler av denne installasjons-beskrivelsen er skrevet i kursiv. Dette gjelder beskrivelsene av rommet videoene ble montert i, og grunnen til dette er at selv om beskrivelsen av rommet på mange måter er like viktig som beskrivelsen av videoprojeksjonene, er det nesten umulig å gi et godt bildet av det i tekst. Måten det også viser det problematiske i å beskrive et kunstverk med tekst er en annen grunn til at jeg har tatt dette med.

Videoinstallasjonens rom kontra kinofilmens rom.

Jeg er spesielt interessert i videoinstallasjonens forhold til rommet og arkitekturen den vises i, og hvordan vi som tilskuere forholder oss til denne «fordoblingen» av rommet. Dette er et forhold som står i motsetning til spillefilmens og kinosalens forsøk på å eliminere rommet filmen vises i, for å gi illusjonen av at man kun befinner seg i «filmens rom» (mørke, stort lerret, surround-lyd, osv.).

Filmens rom er et virtuelt rom, som på den ene siden er avhengig av at man har en viss forståelse av film som språk, på den annen side krever dette rommet innlevelse. Om man kan legge til rette for at det som foregår på lerretet er det eneste bevissthetens oppmerksomhet fokuserer på, kan dette rommet oppleves som en nesten «virkelig» erfaring. Men idet oppmerksomheten brytes (av f.eks. lyden av sidemann som spiser popkorn eller at stolen føles plutselig ubehagelig) må man anstrenge seg for å trenge tilbake inn i filmens illusjon.

Videoinstallasjonen forholder seg til rommet den vises i, og kan dermed (om den lykkes) oppleves og erfares på lik linje med andre «virkelige» ting. Denne autentisitet er kanskje en selvfølge når det gjelder installasjoner bestående av rent fysiske objekter, stilt ut i et (galleri)-rom. En installasjon, en skulptur eller et maleri oppleves alltid som virkelige objekter, med en viss konsekvens, autentisitet og aura. Når det gjelder videobildet er forholdet mer problematisk.

Videobildet er på en måte et slags objekt i rommet og viser samtidig til et annet rom (hvis det er et mer eller mindre fotografisk bilde). Denne «fordoblingen» av rommet kan ofte virke forstyrrende. Hvis disse to «virkelighetene» ikke står i relasjon til, eller i et slags akseptabelt forhold til hverandre, vil verket ofte virke teatralt eller symbolsk (fortellende, metaforisk) og ikke lykkes i å bli en kroppslig erfaring. Det er i dette forholdet mellom videobildet som bilde og objekt, dets forhold til rommet det vises i, og effekten dette har på publikum, jeg arbeider.

Funnet materiale. Visning som praksis.

Overfloden av tilgjengelig videomateriale på internettet har på mange måter forandret mine måter å arbeide på og dermed også en stor del av min kunstneriske praksis. Jeg har begynt å bruke dette materialet ikke ulikt hvordan en musiker sampler lyder eller bruker deler av allerede innspilt musikk som utgangspunkt for sitt verk. Jeg synes det å lete etter et slags «udefinert noe» i flommen av videoer folk laster opp på nettet hver dag, ofte er mer spennende og interessant enn prosessen det er å produsere sitt eget videomateriale.

Jeg tar utgangspunkt i videomateriale jeg føler meg tiltrukket av og som har en viss ekspressivitet og kraft. Ut ifra videomaterialets egenart og karakter, arbeider jeg meg frem til rommet, objektet, situasjonen som kan løse, forløse, aktivere materialet. Eller motsatt, jeg tar utgangspunkt i arkitekturen i visningsrommet før jeg går på nettet for å finne mitt materiale. Jeg forsøker på den måten å skape verkets kontekst med utgangspunkt i premissene rommet gir snarere enn ut ifra et overordnet konsept.

På denne måten blir videoinstallasjonen alltid en form for "site spesifikk". For at videoinstallasjonen skal kunne fullbyrdes som verk må den bli vist på en spesifikk måte i et spesifikt rom. Forholdet til rommet og til konteksten må være helt reell. Konteksten må være faktisk og totalt ikke-teatral. Den må være "virkelig", eller en del av virkeligheten.

Koreografi for kamera. Det tekniske/kroppslige bildet.

Felles for mine to seneste prosjekter er videobildenes tekniske kvaliteter. Begge prosjektene tar for seg videobilder som viser omgivelsene på måter som ikke ville vært mulig uten en form for avansert teknologi eller tilstand. Dette gir grunnlag for nye typer koreografi for kameraet.

I installasjonen «Downhill» bruker jeg videomateriale filmet av mountain-bike-utøvere ved bruk av hjelmkamera. Videobildene er produsert først og fremst for å dokumentere et løp, og med fokus på den tekniske utførelsen snarere enn bildets estetiske kvaliteter. Videoene viser landskap på en måte

som er utilgjengelig for de fleste av oss, og bildene ville ikke vært mulig å produsere uten en ekstremsport-utøvers ekspertise (og galskap).

Videomaterialet fra prosjektet Over bord (beskrevet under), kunne ikke blitt til uten sofistikert kamerateknologi. Videokameraet og teknologien rundt det (kraner, gyro-systemer, mikro-kameraer) har gjort mulig et utvidet felt for vår kropp og persepsjon. Kanskje er det derfor mange av bildene denne teknologien produserer har en så sterk kroppslig effekt?

"Over bord" - beskrivelse av arbeidet som vist på mitt atelier ved Åpent akademi

Videoinstallasjon

Arbeidet er en videoinstallasjon bestående av tre videoer projisert på ulike måter i rommet. Alt videomateriale som er brukt er hentet fra NRKs TV-konsept "Hurtigruta minutt-for-minutt". Alle tre videoer er korte (ca 30 sek.), sømløse loops, og de fremstår snarere som bevegelige fotografier enn som korte filmer.

Visningsrommet

Rommet er ca 30 m² og er et typisk atelier, firkantet med grått gulv, hvite vegger og 4 vinduer (2 på den ene kortveggen og to på den ene langveggen). En skillevegg står frittstående på gulvet i en V og dekker for alle vinduene. Rommet er fortsatt firkantet, men siden V'en ikke står helt vinkelrett plassert blir rommet mindre og med ett krappere perspektiv. (Dvs. når man kommer inn døren og ser til venstre er det første hjørne ca 70 grader. Venstre vegg skråner fra dette hjørnet mot det neste som er 90 grader og befinner seg nærmer midten av veggen bak og gjør rommet mindre.) Veggen er satt sammen av moduler på ca 2,5 x 1,5 meter og mangler litt over en meter for å nå opp til taket. Rommet er halvmørkt, kun opplyst av de tre videoprojeksjonene.

Første videoprojeksjon

Når man kommer inn i rommet møtes man av en video, projisert med to projektorer på en 3x5 meter stor, halv-transparent plastfilm (diffusjons-filter). Plastfilmen er strukket fra gulvet rett innenfor døren, opp på skrå (ca 45 grader) til toppen av skilleveggen. Projektorene er plassert oppe på skilleveggen (ikke synlig) og videobildet som projiseres fra baksiden av plastfilmen er voldsomt strukket. Som en effekt av dette er videobildet mye smalere nær projektoren (1 meter) enn nede ved gulvet (3 meter), men siden det samme bildet er projisert med to projektorer (med ulike fokusplan) fremstår allikevel hele bildet som skarpt.

Billedmaterialet viser i utgangspunktet Hurtigruta forfra, i ganske stor fart. Kameraet er plassert foran skipet og viser det enorme, sorte metallskroget, som hele tiden kommer mot kameraet, og som skjærer igjennom de grå bølgene. Men siden bildet er projisert opp-ned og strukket ut over fem meter kan det være vanskelig, ved første inntrykk, å si hva det er man egentlig ser.

Man kan se sjø i stor fart, som fråder rundt noe massivt og sort, som deler bildet i to. Motivet fremstår først og fremst som en stor, sort, massiv metallkjegle som kutter seg gjennom den grå sjøen i stor fart. Etterhvert forstår man at det er en del av en båt, eller et skip, men det er vanskelig å si hvor (på) fartøyet man befinner seg. Man kan ha inntrykk av å være under et skip, for så plutselig å få følelsen av at skipet seiler opp-ned, under vann, og bare bunnen av skroget stikker opp over havoverflaten. Eller det kan virke som om skipet kommer mot oss, så plutselig virker det mer sannsynlig at vi ligger helt foran i baugen og kikker ned, og bakover mot der skroget deler vannoverflaten.

Projeksjonen har en sterk kroppslig effekt. Man ser ikke umiddelbart hva den forestiller, og idet man nærmer seg en forståelse, skifter den, og man begynner med ett å forstå den annerledes igjen. Men man kan ikke oppleve begge disse forståelsene av fenomenet samtidig. Tilfellet kan sammenlignes med å sitte på toget når det er mørkt ute og refleksjonene fra inne i kupeen blander seg med det lille man kan skimte fra omgivelsene ute. Man kan ha følelsen av at toget beveger seg sakte forover, for så plutselig å innse at det beveger seg i full fart bakover, eller omvendt. Eller man kan ha inntrykk av at toget står i ro, for så med ett å oppleve at det faktisk er i fart.

Andre videoprojeksjon

Til høyre for plastfilmen står en frittstående lettvegg, satt sammen av en og en halv modul (ca 2,5 x 3 meter), lent opp mot den V-formede veggen (som er beskrevet tidligere). Denne mindre lettveggen ser ikke helt stabil ut og er veldig tung. Til høyre for, og lent opp langs den, står nok en enkel veggmodul (2,5 x 1,5 meter), men denne er plassert med langsiden ned (på "lav-kant") og danner et slags rekkverk. Videoen som projiseres er ca 1,5 x 3 meter, er plassert litt lavere enn øyehøyde og fyller den mindre veggen i bredden.

Projeksjonen viser utsikten fra broen på Hurtigruta. Man ser det ganske rolige havet og en grå himmel gjennom vinduene, og styrmanns-stolen står tom. Bølgene er lange og behagelige. Materialet jeg har tatt utgangspunkt i er filmet med et kamera som er festet til båten. Dette fører til at interiøret (stolen, instrumentene vinduskarmene) står stille i bildet, mens horisonten duver opp og ned. Jeg har ved å animere bildet, snudd dette forholdet. Bildet ser tilsynelatende naturlig ut,

bortsett fra at horisonten står helt stille, mens båten og interiøret duver opp og ned. Det er som om kameraets blikk er vektløst og fiksert på horisonten. *Den enkle veggmodulen, som tidligere beskrevet som et slags rekkverk står lent opp langs siden av projeksjonen (på "lav-kant"), og ender akkurat der horisonten deler bildet.* Dette er med på å stabilisere horisonten, men gjør bildet som helhet mer ustabilt.

Bildet fremstår som naturlig og først når man får en kroppslig reaksjon, aner man at noe ikke er som det ser ut, og selv da kan man ikke nødvendigvis si hva det er.

Tredje videoprojeksjon

Den tredje videoen er vanskeligere å få øye på og kan til og med bli oversett av enkelte. Om man går på baksiden av (under) plastfilmen som første projeksjon vises på, vil man til høyre på veggen bak, kunne se projisert et rødt, sirkelformet objekt, som tilsynelatende holder stor fart og befinner seg under vann. Videobildet viser en "bulbous bow", som er den store metallklumpen, som sitter foran skroget på store skip, for å minske motstanden i vannet. Metallklumpen er filmet fra fremst i baugen, ned foran skipet. Jeg har snudd bildet opp-ned og projisert det med en sirkelformet maske. Videobildet er ca 40 cm i diameter og er plassert i øyehøyde. Til tider er det vanskelig å skimte den røde metallklumpen under den mørke sjøen, til andre tider står den ganske tydelig frem.

Det er nesten umulig å vite hva videoen forestiller om man ikke vet hva det er som vises. Objektet man ser er vagt og hele tiden foranderlig. Idet man nesten kan se det klart, er det borte, eller nesten borte igjen. Videobildet fremstår som noe meditativt, noe en kan fortape seg i. Litt som når man ser på en Rorschach-blekkflekk, kjennes det som om man selv, til en viss grad, er med på å skape deler av hva man ser. Hvor stor del av hva man ser er den faktiske projeksjonen, hvor mye er etterbilder på netthinnen og hvor mye skaper hjernen selv?

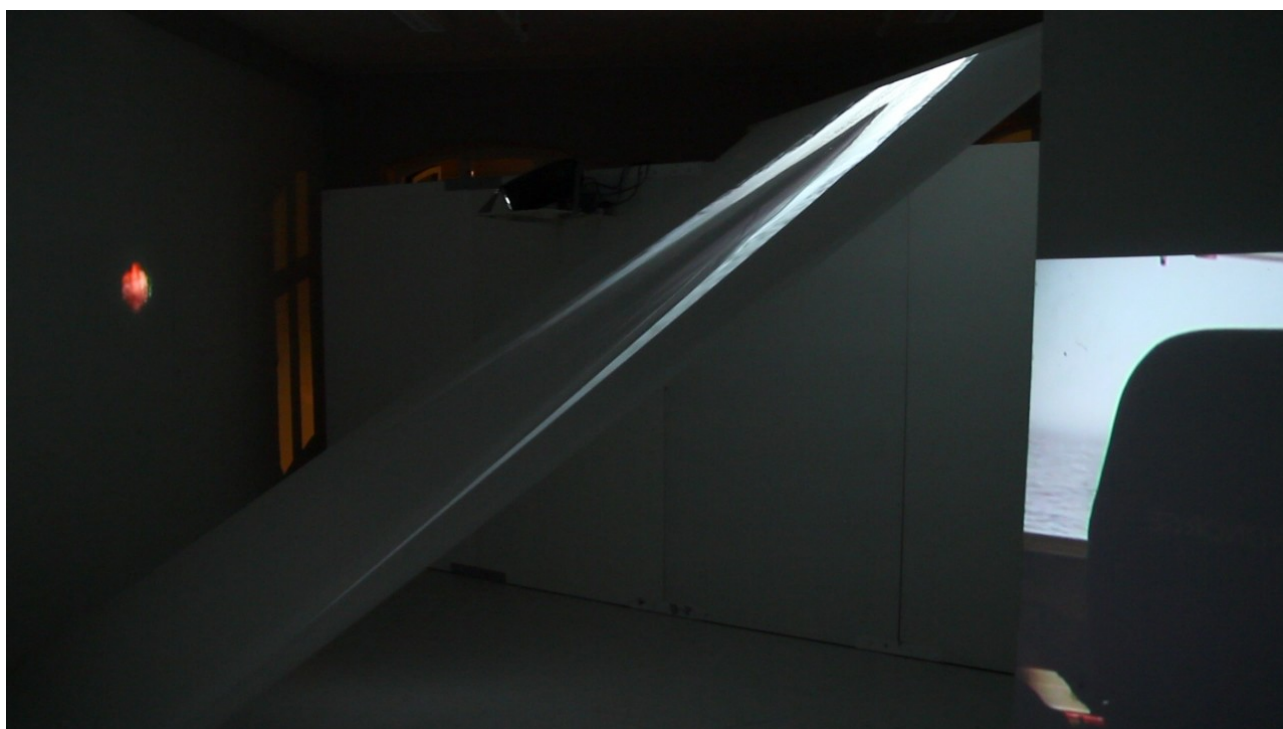
Kan denne massive klumpen av rødt metall som beveger seg under havoverflaten i rasende fart bli noe annet? Noe man ikke viste om eller kunne forutsi? Om man kikker på den en stund?

Avgangsutstillingen

I arbeidet fremover med avgangsutstillingen vil jeg forsøke å videreutvikle tankene og ideene beskrevet i tesen. Jeg har tatt utgangspunkt i arkitekturen i visningsrommet på Kunstnernes hus og begynt min leting etter videomateriale på nettet. Verket som skal vises vil være en 2-3 kanals videoinstallasjon og selve monteringen i rommet vil være et hovedfokus.

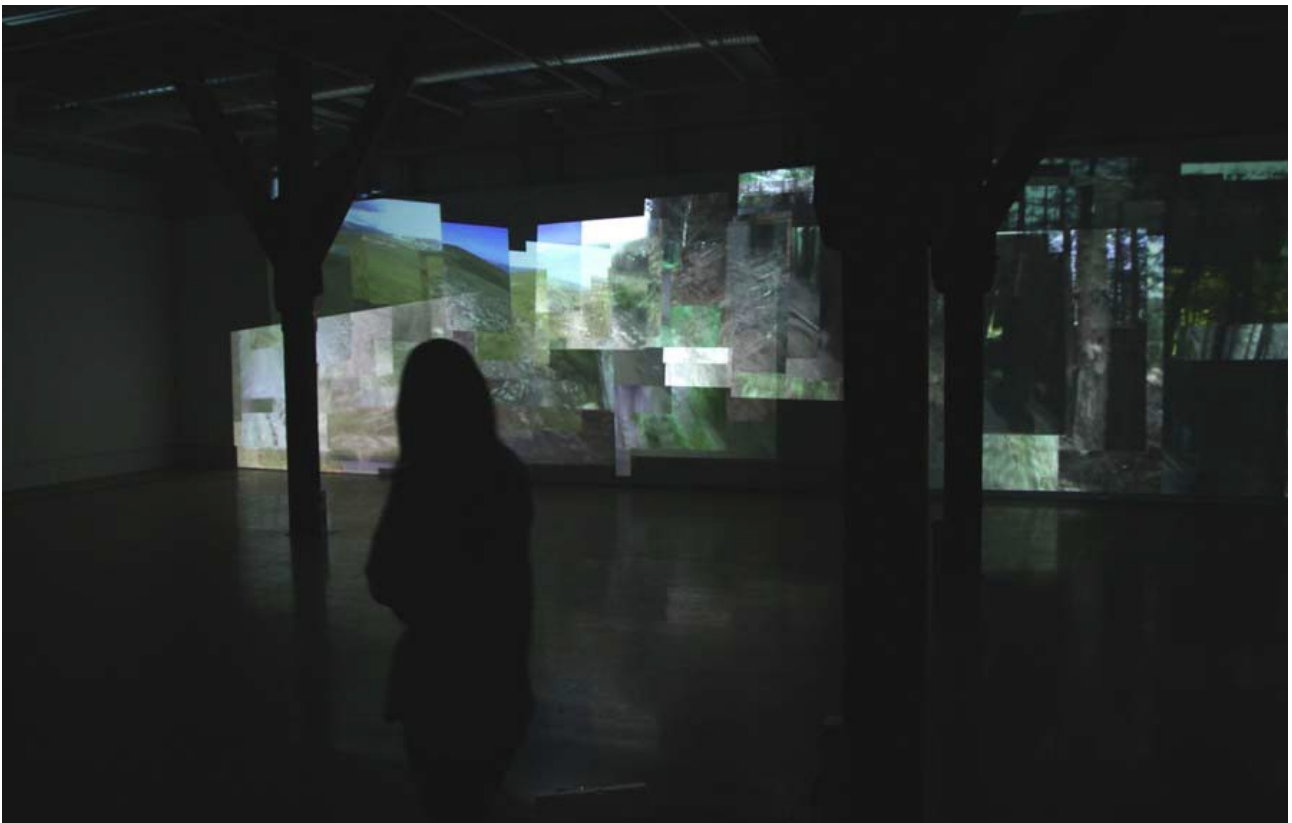
Dokumentasjon fra mine to seneste prosjekter

"Over bord" Diverse formater, 01:30 min loop, 2012.

Arbeidet består av tre videoer projisert i gallerirommet. Videomaterialet er hentet fra NRK's TV-konsept, Hurtigruta minutt-for-minutt. Arbeidet ble vist ved Åpent Akademi på Kunstakademiet (KHIO) i 2012.

"Downhill" Diverse formater, 01:30 min loop, 2012.

Arbeidet er en 6-kanals videoinstallasjon som viser landskaper i rask bevegelse. Videobildet er satt sammen av materiale filmet med hjelm-kamera av forskjellige mountain bike-utøvere. Arbeidet ble stilt ut ved Kunstakademiets studentgalleri (KHIO) i 2012.